

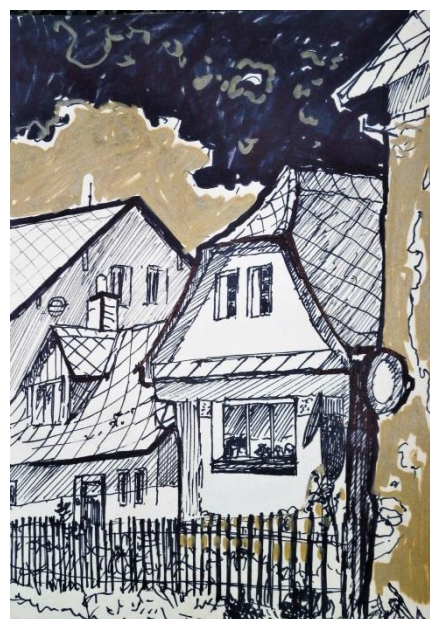
Marie Kolářová, 2. 6. 2019

Paní **Marie Kolářová** se narodila v pátek 9. června 1933 v domě č. p. 36 v Čachrově.

Stejné místo narození měl její otec Josef Kolář, narozený 15. listopadu 1905, i její dědeček. Její tatínek se vyučil u svého otce krejčím. Měl tři sourozence: dvě sestry Boženu a Annu a bratra Vašíka, který zemřel jako maličký na nemoc, které se říkalo „tanec svatého Víta“.

Tatínek

Tatínka jsem měla moc ráda. Byl bezvadný. Stále měl nějaké nápady a vymýšlel pro nás děti různé hry a zábavu. Byla s ním legrace. Byl výborný muzikant. Maminka taky ráda zpívala, doma i v kostele. Jmenovala se Marie, za svobodna Rendlová. Pocházela z Dlažova. Narodila se 28. října 1911 a měla pět sourozenců: sestru Vlastu, Karlu a bratry Karla, Václava a Miroslava. Byla chytrá, ale musela na službu. Nejdříve sloužila v Dlažově u paní Marie, dcery řídícího Václava Brůhy, a potom u pana řídícího na Čachrově v domě č. p. 4. Po svatbě zůstala v domácnosti a pomáhala tatínkovi se šitím. Přešla z českobratrského vyznání na římskokatolické. Tatínkovi i mamince jsem celý život vykala. Dříve to nebyla taková zvláštnost. Mám

Čachrov č. p. 4, kde zamlada sloužila maminka

o sedm let mladší sestru Evu. Ta už rodičům tykala. Jako dospělá pracovala jako učitelka MŠ na Čachrově. Její muž Lamr byl u lesní správy.

Mariina babička, dědeček a tatínek (vpravo)

Jaké jsou vaše nejranější vzpomínky?

Určitě na kostel, když jsem z kúru, kde maminka zpívala, pozorovala ženy se svíčkami dole. A na dětskou doktorku Hátlovou, která k nám chodila, když jsme sestra nebo já marodily. Do mateřské školy jsem začala chodit do Kunkovic k paní učitelce Vařejkové, a pak do Čachrova do bývalé německé školy.

Jak jste jako dítě prožívala válku?

Měla jsem strach. Po vyhlášení mobilizace na podzim 1938 tatínek narukoval. Maminka mi rychle udělala ranec ze šatů, sbalila věci, všechno naložila na kolo, i mě, a vezla mě do Dlažova k babičce. Pamatuju se, jak mi ukazovala na kopci Klenovou, ale plakala přitom a já měla strach. Nějaký čas jsem byla u babičky, nevím přesně jak dlouho.

Byla jsem tehdy ustrašené dítě. Nejvíce se doma pobývalo v kuchyni a tam se všechno probíralo, i přede mnou. Nevědělo se, co bude. Všechno se snášelo do sklepa nebo do klenutého kvelbíku. Tam se dávaly potraviny. Tatínek byl s dalšími muži v bunkru u Hlavňovic. Maminka tam chodila s jídlem pro všechny a brala mě s sebou. Po skončení mobilizace se tatínek vrátil a šil a spravoval, hlavně chlapům kalhoty. Naši taky pomáhali na poli, když bylo třeba, a dostávali za to mléko a jiné potraviny, takže jsme hlady nikdy nestrádali. Několikrát jsem měla velký strach. Během války kroužili nad Šternekem hloubkaři a Němci na ně stříleli. Když hloubkaři zasáhli německá auta, rozšířil se požár na stodolu „U Havlů“.

Školní předválečná fotografie s manžely Wildtovými, učiteli

V roce 1939 jsem začala chodit do české školy k paní ředitelce Wildtové. Obecná škola byla na čtyři roky: 1. a 2. oddělení a pak 3. a 4. oddělení. To nás učil pan učitel František Wildt, manžel paní ředitelky. V roce 1940 pro něj přišlo přímo do výuky gestapo a zatklo ho pro

nějakou odbojovou činnost. Byl v Dachau, ale přežil to a po válce se vrátil. Dál nás učil Vařejka z Kunkovic, Karel Brůha, náboženství pan farář Zahrádka a ruční práce paní učitelka Koukolová. Hezké bylo, že jsme každý den ve škole začínali zpěvem a o svátcích jsme chodili do kostela. Po válce přijížděla do Čachrova auta s vězni z koncentračních táborů. Přivezli taky pana učitele Wildta. Ten zůstal, ale ostatní přespali jen jednu noc a pak je odváželi dál. U nás doma jsme měli dva bývalé vězně z Dachau, jeden z nich byl Žid a shodou okolností se jmenoval

Dnešní podoba čachrovského pivovaru

Kolář. Lidé, kteří vězně ubytovali, měli určená jídla, která jim neublížila: čaj a suchary nebo kaši bez mastnoty.

Jak probíhala výuka během války?

Na konci války se vyučovalo v pivovaru ve velké místnosti nahoře. Jednou za 14 dní jsme tam dostali úkoly k vypracování a pak je hotové odevzdali. Měšťanka sloužila pro potřeby wehrmachtu a luftwafe a zčásti jako lazaret. Německá škola byla zabraná pro hitlerjugend. Když přijeli

Američané, Němce, kteří na Čachrově ještě zůstali, odzbrojili a zavřeli do české školy. Jejich zbraně přebrali a ty horší přejížděli na silnici před četnickou stanicí shermanem.

Vzpomenete si na nejhorší zážitek?

Na konci války jsme poslouchali střelbu od Zhůří a Poschingerova dvora. Pozorovali jsme dýmy z bombardování klatovského nádraží. Po válce jsme byli se školou v Kozí při vyhrabávání hromadného hrobu. Byly

to oběti z transportu smrti. Jejich ostatky se pohřbívaly na běšinském hřbitově. Těla se pokládala na trávu, zemřelí měli hlínu v otevřených ústech a ženy měly uřezaná prsa. Byl to pro nás hrůzný zážitek, i když jsme byly už jako děti zvyklé na pohled na zemřelé. Tehdy se umíralo doma. Do rakve jsme nosily svaté obrázky a modlily se. Ale tohle bylo strašné.

Bály jste se jako děti někoho z místních?

V Bradném bydlel jeden „nacista“. Říkali jsme mu „majstr“. Museli jsme ho zdravít německy, tak jsme se mu radši vyhýbali. Jen Standa Císař pořád zdravil „Dobrý den“ a měl z toho velké problémy. No, a učitel Král, který ho za to trestal, měl problémy potom, když se to otočilo.

Přišel někdo z vaší rodiny během války o život?

Jeden vzdálený strýc z maminy strany byl za heydrichiádu popravený, údajně za montování rádií k odposlouchání nepřátelského rozhlasu.

Jaký je váš nejhezčí zážitek z dětství? Paní Kolářová neváhá s odpovědí:

Konec války a příjezd Američanů. Černoši jezdili na kolech a dělali přitom blbosti, zvedali přední kola a jezdili jen po zadních. Měla jsem samozřejmě radost z dárků, z mýdel a žvýkaček. Nejhezčí bylo, když se u nás tancovalo a zpívalo. Maminčin bratr byl nuceně nasazený v Norimberku, uměl trochu německy. Hrál na harmoniku a pěkně zpíval. Vyklidila se kuchyň, holky vydrhly podlahu a už se tancovalo. Kdo se nevešel do kuchyně, tancoval pod rybníkem. V neděli mívali Američani svoje pobožnosti ve dvoře „U šefců“.

Vítání Američanů na Čachrově. Dívka vpravo Marie Kolářová s praporem, který šil její tatínek. V uniformě Karel Brůha.

Vrátíme se ještě ke škole. Za války, jak už jste říkala, byla výuka omezená. A po válce?

Z obecné, ta byla na čtyři roky, do měšťanky, ta trvala taky čtyři roky, se dělaly zkoušky. Na měšťance nás učily paní učitelka Radová a Chmelíková. Náš třídní byl Jaroslav Brůha, na přírodopis nás měl jeho bratr Otakar Brůha, na housle Trávník a po řediteli Královi pan ředitel Černý. Škola byla tehdy nabitá. Chodily sem děti z Běšin, Velhartic, Chvalšovic, Chřepic, Bradného, Nemilkova a z Javorné. Často po cestě zmokly, a tak se oblečení sušilo u kamen. Topilo se šiškami, které jsme samy nasbíraly. Na jaře a v létě se sbíraly léčivé byliny a sušily se na školní půdě. Pořád bylo co dělat. Byla práce doma, já měla na starosti čištění bot a zametání kolem domu. V létě se chodilo na borůvky a houbařilo se. Na houby se chodilo nejvíce na Šternek, ale za války byl nahoře uzavřený. Do Bradného a do Chřepic se mohlo jen na propustku.

S kým jste nejvíce kamarádila?

Nejvíc jsem toho prožila s mojí nejlepší kamarádkou a spolužačkou Karlou Hinzovou. To byla nejstarší sestra Vaška (Hinze), který je manželem mojí dcery Jany. Karla byla chytrá a byla s ní legrace. Taky jsem hodně kamarádila se Zdeňkou Šperlovou a Jarkou Krejčovou, ta byla z Kunkovic. V létě jsme my holky chodily „do řek,“ k Pstružné směrem na Nemilkov. Pod silnicí tam bylo přírodní koupaliště, kde jsme jezdily na dřevěných lehátkách, a taky se koupaly v tůni. Ženy si „do řek“ přinášely velké prádlo v plachtách a praly v řece.

Úkolem nás holek bylo bělení a kropení prádla na loukách. Nosili nám tam jídlo, vždycky to byly nové brambory a okurkový salát. To abychom si nezáviděly. Na to moc ráda vzpomínám.

Hrála jsem si i s Janou Seifertovou, dcerou básníka Jaroslava Seiferta. Za války jezdili na letní byt ke Krýslům, našim sousedům. Tatínek panu Seifertovi taky spravoval kalhoty.

Dům u Krýslů na kresbě Z. Hranáčové

Pamatuju se, jak pan Seifert stál u rybníčka a vážně se rozhlížel po okolí a přemýšlel. S třemi kamarádkami mám společný zážitek ze sletu z Prahy. Cvičily jsme s bílými kroužky, v bílých plátěnkách a ponožkách. Tehdy byl našim třídním pan učitel Moučka, který bydlel nějaký čas u Krýslů. Ten byl později zavřený, stejně jako pan Rendl a Ouřada. Organizovali schůzky, ubytovávali lidi, kteří utíkali přes hranice do Německa, a pomáhali s jejich převáděním. Když už jsem zmínila

Slet Sokolů v Praze, rok 1948. Zleva Marie Kolářová, učitel Moučka, Karla Hinzová, pod ní Magda Bytlová a Zdena Šperlová

Jaroslava Seiferta, tak u Krýslů pobývala po válce matka Marušky Kudeříkové, kterou popravili nacisti. Její příběh vypráví film „A pozdravuj vlaštovky“.

A pak knihy o Gabře a Málince! Málinka byla později spisovatelka Amálie Kutinová. Popisovala své dětství a psala i o Čachrově. Jezdily sem na letní byt do „Šefcojc dvora“. Dnes tam bydlí Neckářovi. Měly starší sestru, vdávala se tady. Vzala si učitele Koláře. Nějaký čas učil na Čachrově.

Jaké tradice a svátky se ve vašem mládí v Čachrově dodržovaly?

Předně to bylo křistání před Velikonocemi. Začalo se na Zelený čtvrtek a končilo se na Bílou sobotu v poledne. V neděli se chodilo po pomlázce. Vždycky nás byla celá parta, kluci i holky. Na Boží hod velikonoční se nosily kočičky na vysvěcení do kostela. Maminka nám zabalila do ubrousku bochánek, přidala vejce, a my to odnesli panu faráři k vysvěcení. Vysvěcené kočičky se dávaly sedlákům, aby měli

dobrou úrodu. Zapíchly se na kraj pole. Vysvěcený bochníček nám maminka rozdělila.

A pak to byly Masopusty s velkými průvody a poutě. V Čachrově se držely poutě čtyři: na svatého Václava, Jana, Víta, a na svatou Annu se dělalo procesí. Socha svaté Anny se nesla na nosítkách jako na trůnu ke kapli sv. Anny. Tohle se po dlouhé době zásluhou pánů Tůmy a Zahrádky obnovilo. Procesí chodilo i k svatému Janu a k svatému Vítu na Pavlov. O poutích byly stánky po celé vsi. Před Gollovými se prodávaly okurky a buřty, před pivovarem stával stánek s květináči a hrnci. Tam taky kluci točili kolotoče. Ty ještě nebyly na motorový pohon, takže nedělaly hluk. Mně ale bylo na houpačkách vždycky špatně.

Poutě ke svaté Anně, poválečné foto. Dívka v popředí je Marie.

Tvrz s přístavbami

Za války se nedělaly žádné tancovačky, ale v přístavbě k tvrzi bydlel majitel Faltys. A v té přístavbě se dělaly tajné zábavy. Hrál se na

harmoniku a tancovalo. Taky divadlo mělo v Čachrově dlouhou tradici. Sama jsem hrála ve hrách „Zvíkovský rarášek“ a „Královský polibek“, to bylo ještě na měštance a režíroval to učitel Moučka. A v posledním roce jednoletého učebního kurzu jsem hrála ve „Lháři“.

Současný stav

Pamatujete si, jak tehdy Čachrov vypadal?

Zažila jsem zámek ještě před zbouráním. V roce 1933 vyhořel, ale částečně se opravil. Za války tam bydlela tatínkova sestra. Přesně vím, kde byla ratejna, váha, holič a řezník.

Co jste dělala po ukončení měštanky?

Vychodila jsem jednoroční učební kurz, vyučoval se v měštance. Dál jsem se vyučila v SOU Klatovy v učebním oboru prodavačka. Mimo školy jsme měli povinnou praxi. To jsem přes zimu prodávala v Jednotě v Běšinech a v létě ve Strážově. Z Běšin jsem chodila pěšky. V zimě už bývala tma, když jsem se vracela. Nejvíc jsem se bála kolem staré

krypty. Tatínek mi chodil naproti k „Peci“ a dával mi znamení baterkou. Je to ta zátočina v lese, kde stával kříž a dva smrky. Původně tam bývala šibenice. Mrtvé prý pohřbívali v pytlích na Pavlově.

Po vyučení jsem nastoupila do ZKD Čachrov.

Jak jste se seznámila se svým manželem?

Prodávala jsem v malém krámku na Javorné a můj budoucí muž tam chodil nakupovat. Jmenoval se Jan Kolář a byl lesák. Narodil se 11. 1. 1929 ve Chvalšovicích a zemřel 6. 8. 1994 ve věku 65 let. Po svatbě jsme byli ubytovaní v bývalé hospodě „U lípy“ a v nájmech. Po roce 2000 se rušilo polesí a

prodával se dům Lesní správy. V něm žiju dodnes, teď už jen přes léto. V zimě jsem u prostřední dcery na Čachrově. V lednu 1953 jsme se s Janem brali. Ve stejném roce se narodila první dcera Marie, nyní Kašparová. Žije ve

Dům Hinzových

Štěnovicích u Plzně. Druhá dcera Jana, nyní Hinzová, bydlí v mém rodném domě v Čachrově. A nejmladší Milena, provdaná Peterková, bydlí v Labuti u Přimdy.

Moje největší radost je, že jsem sedminásobná babička, mám dvě vnučky a pět vnuků, a pětínásobná prababička. K jedné pravnučce a čtyřem pravnukům přibude letos v červenci šesté pravnuče.

Na paní Kolářové obdivuji nejen dlouhověkost, ale také vynikající paměť. Z rukávu sype data narození všech svých blízkých a její vzpomínky na životní události jsou přebohaté.

Říká, že lidi k sobě měli blíž. Nebyla televize, bylo víc času na práci i na zábavu. Společně se dralo peří, vyprávěly se příběhy, zpívalo se, hrály se kuželky a divadlo.

Podobně jako u ostatních pamětníků si uvědomuji, jak běžná byla kdysi každodenní pěší chůze a kolik kilometrů se nachodilo, v dětství i dospělosti, za každého počasí, v zimě, v létě.

Nejen fyzická kondice, ale i psychická odolnost byla vyšší. Myslím, že děti, které zažily odkrývání hromadného hrobu u Kozí, si nikdy v budoucnu nezahrávaly se zbytečným rizikem. Smrt znaly, byla na dosah. Tvořila součást jejich životů stejně jako dobro a zlo. Vážily si života a radovaly se z úplných maličkostí, jako byly rané brambory s okurkovým salátem nebo nalezené střepy z hrnečků, ze kterých si dělaly vzácné sbírky...

V Čachrově 18. května 2019

zapsala Zdeňka Hranáčová

